

Rajtengedély vizsga anyag

WESTERN-REINING SZAKÁG

Tartalom:

- I. SZERVEZETI FELLÉPÍTÉS
- II. A VERSENYÉS FELTÉTELEI
- III. A LOVAS KIKÉPZÉS
- IV. FELSZERELÉSEK
- V. WESTERN VERSENYSZÁMOK
- VI. LOVAK VISELKEDÉSE, LÓVAL VALÓ BÁNÁSMÓD
- VII. LOVAK, LOVAK SZÍNEI
- VIII. WESTERN LÓFAJTÁK
- IX. VERSENYZŐI, LOVAS, BÍRÓI ETIKAI ÉS EREKÖLCSI NORMÁK
- X. WESTERN LOVARDAI ETIKETT A MELEGÍTÓPÁLYÁN
- XI. VERSENYZŐI MEGJELENÉS
- XII. LÓÁPOLÁS
- XIII. LOVAGLÁSI ALAPISMERETEK
- XIV. LOVAS KIKÉPZÉSE, SEGÍTSÉGEK

I. SZERVEZETI FELÉPÍTÉS

Magyarországon jelenleg a következő hivatalos szervezetek kiírásában lehetséges western versenyeken részt venni, illetve a versenyrendezőknek ezen szervezetektől lehet a versenyelismertetést igényelni:

A szervezet rövidítése	Magyar megnevezése	Versenyszámok	Származási ország
WRSZ	MLSZ Western-Reining Szakága	FEI reining	HU
		trail, western horsemanship, western pleasure, reining, barrel racing, pole bending, ranch riding, team penning, ranch sorting, cattle penning, working cowhorse, hunter under saddle, western riding stb.	HU
HQHA	Magyarországi Quarter Horse Tenyésztők Egyesülete (Hungarian Quarter Horse Association)	minden versenyszám	HU

AQHA	Amerikai Quarter Horse Tenyésztők Szövetsége (American Quarter Horse Association)	minden versenyszám	USA
ApHC	Amerikai Appaloosa Tenyésztők Szövetsége (Amerikan Appaloosa Horse Club)	minden versenyszám	USA
APHA	Amerikai Paint Horse Tenyésztők Szövetsége (American Paint Horse Association)	minden versenyszám	USA
NRHA-Hungary	National Reining Horse Association - Hungary	reining	HU
NRHA	National Reining Horse Association	reining	USA

Kép1-2: az MLSZ szervezeti felépítése

A magyar lovasport szervezeti felépítése:

Az MLSZ szakágainak csoportosítása

II. A VERSENYÉS FELTÉTELEI

A versenyeken való indulás (start) feltételei:

tájékoztató táblázat

Szervezet	A Start feltételei:	Határidő:	Származási feltétel	Költsége:
Western-Reining Szakág =WRSZ	Sportszervezeti (egyesületi) tagság valamely MLSZ-ben nyilvántartott Sportszervezetben	Az első verseny	származási megkötés nincs, de származás nélküli (0-as sütésű) ló csak a szakág külön engedélyével versenyezhet	Egyesületi tagdíj
	Érvényes MLSZ Tagsági Igazolvány, amelyben benne van a nyilvántartásba vételt igazoló szövetségi pecsét + érvényes sportorvosi igazolás			
	Sportlőbejelentő: alapidíj + új lovak:	márc. 31-ig		
	emelt díj:	ápr. 1-től		
	Western felnőtt licenc	Az év során		
	Western ifjúsági licenc			

A Versenyzés feltételei az MLSZ-ben:

1. Minden MLSZ versenyzőnek **tagnak kell** lennie valamilyen lovas sportszervezetben (sport egyesületben, sportvállalkozásban, sportklubban). Magán személyként nem lehet közvetlenül a szövetség tagjának lenni.

A sportoló sportszervezetének a Magyar Lovas Szövetség érvényes tagjának kell lennie, és a tagsági díját határidőre be kell fizetnie.

2. Minden sportolónak rendelkeznie kell érvényes **MLSZ Tagsági Igazolvánnyal**. A tagsági igazolványban szerepelnie kell a nyilvántartásba vételt igazoló szövetségi pecsétnek, valamint a Tagsági igazolványban igazolt érvényes sportorvosi igazolás is kell, hogy legyen.

3. A hivatalos MLSZ versenyeken (a hivatalos versenyszámokban) csak a Magyar Lovas Szövetséghez hivatalosan **bejelentett, startszámmal és a bejelentési díj befizetésével rendelkező lovak** vehetnek részt.

A lóbejelentéshez lóútlevél szükséges.

A versenyeken a ló hivatalos nevét és startszámát kell használni és az eredménylistákon, jegyzőkönyvekben is azt kell szerepeltetni.

4. A versenyzőknek rendelkezniük kell a szakág licencével (versenyzési engedélyével), és igazolniuk kell a licencdíj befizetését. A licenc megszerzéséhez a rajtengedély vizsga sikeres letétele és a versenyzői igazolvány kiváltása szükséges.

A rajtengedély-vizsga a lovaglásban olyan, mint a kressz-vizsga a vezetésben. Igazolja, hogy a versenyző rendelkezik a biztonságos versenyzéshez szükséges elméleti és gyakorlati ismeretekkel.

5. A verseny helyszínén, illetve bármilyen rendezvény helyszínén megjelenő lovaknak (versenylovaknak, bemutatót tartó lovaknak, látogatók lovainak) rendelkezniük kell az MLSZ által meghatározott **Állategészségügyi feltételekkel**.

Ezek a következők:

- szabályosan kitöltött lóútlevél, benne a megfelelő állatorvosi igazolásokkal.
- Egy éven belüli, az adott naptári évre vonatkozó negatív eredményű vérvizsgálat fertőző kevésvérűség és takonykor tekintetében, valamint az MLSZ szabályzatának megfelelő lóinfluenza elleni immunizálással (alapimmunizálással + hat hónapon (21-90 napon) belüli második ismétlő oltással).

Ezek hiányában lovat SEMMILYEN körülmények között nem lehet a rendezvény területére beengedni, így a versenyen sem indítható. A fenti dokumentumok utólagos beszerzésére és pótlólagos bemutatására szintén NINCS lehetőség.

III. A LOVAS KIKÉPZÉSE

A westernlovaglásban nincs olyan egységes képzési, kiképzési szisztéma, elvárási rendszer, mint a klasszikus lovaglásban. A célhoz vezető utat különböző trénerek különböző módon mutatják meg. *Az alábbiakban a különböző utak egységes részeit mutatjuk be.*

1. A lovas képzésének alapelvei

A kezdő lovasok képzésének célja a biztos alapok megszerzése ahhoz, hogy később bármelyik westernlovas szakágban versenyezni tudjanak. Éppen ezért az alapképzés során a lovasoknak el kell sajátítaniuk a helyes ülést, meg kell ismerkedniük a trail, a western pleasur a reining és a többi versenyszám alapjaival is. Csak azok a lovasok lesznek képesek később bármelyik szakágban sikereket elérni és eredményesen képezni lovaikat, akik kezdőként minden felsorolt területen legalább alapjártasságot szereztek.

2. A segítségek

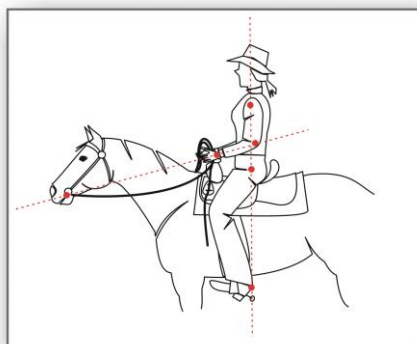
A lovas segítségek használatával kommunikál a lóval. A segítségek megfelelő használata az ülés függvénye, hiszen mint már említettük a helyes ülés az alapja a lóval való sikeres kommunikációnak. Fontos megjegyezni, hogy az egyes segítségeket sohasem önmagukban alkalmazzuk lovagláskor, mindig a segítségek együttes alkalmazásával érhetjük el a kívánt hatást. Természetüknél fogva az egyes segítségek más és más „részét” célozzák meg a ló testének. A szárszűrészekkel a ló elejét tudjuk irányítani. A lábszűrészekkel a ló oldalára és farára lehetünk befolyással. A testsúlyszűrészek és a hangszűrészek pedig az előzőeket támogatják.

3. Ülés, ülés hibák

A helyes ülés elsősorban nem esztétikai szempontok miatt fontos, hanem azért, mert a lovas befolyása ebben a pozícióban érvényesül a legjobban. A lovas ülése akkor helyes, ha a lovon anélkül marad egyensúlyban, hogy kapaszkodnia kellene a végtagjaival, továbbá minden helyzetben követni tudja a ló mozgását úgy, hogy súlypontjuk megegyezzen.

A lovas testsúlya helyes ülés esetében – egyenes vonalon - mindkét ülőcsontján egyenletesen van elosztva. Alsó lábszárjai a ló teste mellett lelőgnak és a lóval puha érintkezést tartanak. A boka laza, a sarok a lovas legmélyebben helyezkedő pontja. A lábfejet talpközépig, vagy a csizma sarkáig szabad a kengyelbe tenni. A felsőtest a ló hátára merőleges, a csípők azonos magasságban helyezkednek el. A keresztcsont lazán követi a ló hátának mozgását. A vállakat kényelmesen kell szétnyitni és hátra eresztetni, a könyökök lazán a test mellett helyezkednek el. A vállízületből bocsátott függőlegesnek a csípőn keresztül a lovas sarka hátuljáig kell érintenie. A lovas fejét felemelve tekintetét a ló két füle között irányítja előre.

A lovas ülésének torzulása különféle ülés hibákhoz, ezáltal csökkent befolyáshoz vezet. A helyes ülést csak a western horsemanship versenyszámban bírálják. A többi versenyszámban a fent leírt ülés csak ajánlott.

IV. FELSZERELÉSEK

ENGEDÉLYEZETT FEJZŐK

- csikózablás kantár állszijjal, 2 kézzel
- feszítő zablás kantár állánccal egy kézzel
- bosal, 2 kézzel

Ezen kívül minden egyéb fejző tilos -kivételesen a gyorsasági számokban engedélyezett zablák, melyek csak gyorsasági versenyszámokban használhatók- stb.

A kantár lehet egyfüles, kétfüles, vagy homlokszíjas.

A kantár alatt sem a versenypályán sem a melegítőpályán nem lehet kötőfék. Ha a versenyző kantár alatt használt kötőfékkel lép a versenypályára, a bíró kizárhatja a versenyből.

Csikózabla (snaffle bit) alatt a western kategóriákban a hagyományos csuklós „O”, vagy "D" "karikás" zablát értünk, melynek karikája nem lehet nagyobb 10 cm -nél. A szájrész kör alakú, ovális, vagy tojásdad, be nem vont fémből kell, hogy legyen. Rézberakásos lehet. Az átmérője minimum 8mm legyen (amit 2,54 cm-re a szájszögletől befelé kell mérni), a zabla a közepe felé fokozatosan vékonyodik. A szájrész két vagy három részből állhat. A három részből álló szájrész esetén, az összekötő rész 3,2 cm vagy ennél kisebb átmérőjű karika, vagy egy 1,0-2,0 cm (felülről lefelé mérve) keresztmetszetű és maximum 5 cm hosszúságú lapos zablalúd, mely laposan simul a ló szájába.

Csikózabla használata esetén a csikózabla alatti állszijs használata kötelező. Állánc használata esetén csikózablánál, vagy állszijs használatának elmulasztása miatt a lovas a versenyszámból kizárásra kerül.

Engedélyezett feszítőzablák esetén:

A western kategóriákban a bit alatt **feszítőzablát** értünk, mely merev vagy tört szájrészű lehet, feszítőággal ellátva. Egyetlen feszítő zabla sem tartalmazhat mechanikus kiegészítést.

A feszítőág maximális hossza együttesen: 21,5 cm lehet.

A feszítőág lehet rögzített, vagy szabadon mozgó.

A zabla szájrészének bevonat nélküli sima, vagy berakásos fémből kell lennie, melynek átmérője kerek, ovális, vagy tojásdad alakú, 0,8-2 cm lehet (a szájszögletől 2,5 cm-re mérve).

A szájrész alatt bármilyen lefelé kiálló rész tilos.

A szájrész állhat egy, kettő vagy három részből. Ha háromrészes, akkor az összekötő rész lehet egy 3,2 cm-es, vagy ennél kisebb átmérőjű körgyűrű, vagy egy (felülről lefelé mérve) lehet egy lapos összekötő rész 10-20 mm fontról lefelé mérve, maximálisan 5 cm hosszúságban), s amely laposan fekszik a ló szájában.

A zabla nyelvzsabadsága nem lehet magasabb, mint 9 cm

Görgők, borítások megengedettek rajta.

A Bit használatakor állánc használata kötelező, és ennek legalább 1.3 cm (dupla soros vagy szimpla megerősített) szélességűnek kell lennie és laposan, megcsavarodás nélkül kell lógnia a ló állkapcsa alatt.

(Ezen eszközök hiánya vagy hibás megléte kizárást von maga után !)

A bosal lehet: hajlékony, fonott nyersbőr, bőr, vagy kötélből, belseje nyersbőrből, vagy fonott kötélből kell, hogy legyen. A bosalon kívül az áll alatt semmiféle merev anyagból kialakított rész nem lehet, még puhán alapárnázva sem.

KANTÁRSZÁRAK

Mind csikózablás, mind feszítő zablás kantár esetén lehetnek különállóak (Split Rein) és kb.: 2m-2,50 hosszúak, vagy használható szárként az ún. Romal is, mely kizárólag a feszítőzablához használható, a Romal kezelésének szabályai betartásával. Gyorsasági és egyes marhas versenyszámok kivételével tilos a zárt végű szárok használata.

A Romal egy zárt, összekapcsolt szár, amihez egy fonott anyagból készült „korbácsszerű kiegészítés” kapcsolódik, ez a kiegészítés a szabad kézzel fogható úgy, hogy a szárat tartó és a kiegészítést tartó kéz között kb. 40 cm-nek kell lennie.

A „korbács kiegészítés” nem alkalmazható irányításra, fenyítésre vagy segítségadásra.

SZÁRHASZNÁLAT

Az azonos osztályban induló lovakat választhatóan szabályos egykezes vagy szabályos kétkezes szárhasználattal lehet lovagolni. AZ AQHA szabályai szerint 6 éves vagy annál idősebb lovat feszítőzablával kell versenyen lovagolni.

A feszítőzablával kétkezes szárhasználattal lovagló lovast a bíró kizárja a versenyből.

Feszítő zablával lovagló lovasnak maximum 1 ujj lehet a szárok közt (1 ujjnál több megléte a szárok között, kizárást von maga után)

Szabályos kétkezes szárhasználat esetén a szárokat mind a két kézzel hídban kell fogni, így a szárok végeinek a ló nyakának ellentétes oldalán kell lennie.

A lovas kezeinek a nyeregkápa jobb és bal oldala felett, egymástól kb.: 25-30 cm-re kell lenniük, és a lovas oldalirányban a nyeregszarvtól 10-15 cm-rel távolabb nem tarthatja őket.

Szabályos egykezes szárhasználat esetén a szárokat az egyik kézzel kell fogni. Mindkét szár végének a szártartó kéz oldalán - együtt - kell lelőgnia.

A lovas szártartó kezének közepén a nyeregszarv felett, vagy valamivel előtte-felette kell lennie. A szabad kezét pedig a szártartó kézzel szimmetrikusan, vagy a lovas teste mellett lazán lelógatva lehet tartani.

V. A VERSENYSZÁMOK

V./1. WESTERN HORSEMANSHIP

Ebben a versenyszámban a lábvédők használata megengedett, de bármilyen kikötő vagy segédzár használata tilos.

MLSZ-WRSZ versenyeken, gyerek, novice youth, youth, novice amateur és amateur kategóriákban kiírt versenyszám.

A bírók a versenyző lovas-képességeit (lovas tudását, ülését)/ horsemanship képességeit/ értékelik, miközben a lovas meglovagolja az előírt feladatokat.

A manővereket a lovasnak pontosan, precízen, és folyamatosan kell meglovagolnia, miközben viselkedése magabiztosságot sugároz, szabályosan és egyensúlyban ül, segítségei finomak és hatékonyak.

Az ideális patternben a ló és lovasa tökéletes összhangban van, a lovas nagyon finom segítségekkel irányítja a lovát.

A ló a fejét és a nyakát elengedett természetes tartásban kell, hogy tartsa. A ló tarkója a mar magasságában, vagy valamivel felette kell, hogy legyen.

A ló orra ne legyen nagyon előre nyújtva, homlok vonala ne legyen a függőleges mögött.

A versenyzőknek vagy egyszerre kell a pályára lovagolniuk és utána egyenként (külön-külön) kell bemutatni a gyakorlatukat, vagy a versenypályára egyenként belépve kell külön-külön a gyakorlatukat bemutatni.

Ha versenyzők bemutatták lovaglásukat, akkor bírói utasítás szerint, vagy vonalon fel kell sorakozniuk, vagy oda kell menniük a többi versenyző csoportjához.

LOVAS MEGJELENÉSE

Megfelelő western stílusú ruházat viselése kötelező. A ruházatnak, a lovasnak a felszereléseknek és a lónak tisztának, rendezettnek kell lennie.

LOVAS ÜLÉSE

A versenyzőnek minden manőverben és jármódban természetesen, egyensúlyban szabályos testtartással kell a nyeregben ülnie és hatékonyan kell lovagolnia.

A lovas a nyereg közepén kell, hogy üljön úgy, hogy a füle, válla, csípője és a sarka, a bokán keresztül egy függőleges egyenesre essen.

A sarok legyen alacsonyabban, mint a lábujj.

A térdek legyenek enyhén meghajlítva úgy, hogy a vádli a térd alatt legyen.

A lovas háta legyen egyenes, laza és rugalmas. A vállak legyenek hátraállítottak, egyenesek.

A lovas fenéke és a combjai belső oldala, térdétől a vádlija közepéig az alsó lábszára tartson finom kontaktust a ló oldalával.

A lovas térde nézzen előre és feküdjön rá a nyeregbe. Büntetést kap a lovas, ha a lábait túlságosan a függőleges pozíció elé tolja, vagy mögé helyezi.

Függetlenül attól, hogy milyen típusú a kengyelt használ a versenyző, a lábait vagy egészen a csizmája sarkáig bele kell helyeznie a kengyelekbe, vagy a talppárnái a kengyel közepére kell, hogy támaszkodjanak. A lovas lábfeje egyenesen előre, vagy enyhén kifelé kell, hogy mutasson. A boka legyen egyenes, vagy enyhén kifelé hajlított.

A kengyel nélküli lovaglásnál a lovasnak ugyanazt a pozíciót kell fenntartania, mint kengyellel történő lovagláskor.

A lovasnak mindkét kezét és karját lazán kell tartania, a felkarja legyen párhuzamos a felsőtestével.

A szárat tartó kezét könyökben úgy kell meghajlítani, hogy az alkar a ló orra irányába mutasson, tehát a könyök, az alkar és a ló szája egy egyenesre essen.

A szabad kezét vagy úgy szabad tartani, hogy az könyökben legyen behajlítva, vagy a test mellett legyen lelógatva.

A lovas a csuklója legyen egyenes, és laza. A kézfejek a függőlegeshez képest zárjanak be kb. 30-45 fokos szöveget.

A szárat tartó kéz legyen közvetlenül a nyeregszarv felett vagy picivel előtte.

A lovas a szárákkal tartson finom kontaktust a ló szájával, hogy csak minimális kézmozgással tudja a lovát kontrollálni.

A lovas tartsa a fejét úgy, hogy álla legyen egyenes, tekintete legyen előre néző. Valamelyes kövesse a mozgás irányát.

LÓ MEGJELENÉSE

Elbírálásra kerül a ló kondíciója és általános- és egészségi állapota.

A ló megjelenése legyen fitt, és méretének megfelelő kondíciójú, tömegű.

Az olyan ló, ami rosszkedvű, bágyadt, nehézkesen, eltompult, letargikusan, nyúzott, rossz kondíciójú az megfelelően lepontozandó.

A felszerelésnek illenie kell a lóhoz, és tisztának, rendezettnek és jó állapotúnak kell lennie.

A lovasnak a pályát pontosan, nyugodtan és meghatározott sebességgel kell teljesítenie.

A manőverek nagyobb sebességgel való bemutatása növeli a manőver nehézségi fokát; de ez nem mehet a pontosság és precízség rovására.

Azok a lovasok, akik lassan hajtják végre a feladatokat, és megengedik lovuknak, hogy az megfelelő lendület, összeszedettség és ütem nélkül dolgozzanak, lepontozandók.

A lónak minden manővert minimálisan látható, vagy hallható segítségre azonnal, biztosan és készségesen kell megoldania.

A durva engedetlenség nem eredményez kizárást, de súlyosan lepontozandó.

V./2. WESTERN PLEASURE

MLSZ-WRSZ versenyeken, walk-trott, gyerek, novice youth, youth, novice amateur, amateur és open kategóriákban kiírt versenyszám.

Ebben a versenyszámban kikötők, segédszárak és lábvédők használata nem megengedett.

Ebben a versenyszámban csak tanügetés megengedett.

Ebben a számban a bírák a ló teljesítményét, állapotát és testtartását valamint a jármódja minőségét bírálják.

A lovak bemutatása lépés, ügetés és vágta során kellően laza szárral vagy könnyű szárkontaktussal, visszatartás nélkül kell, hogy történjen.

A lovaknak a versenypályán mindkét kézre, mindhárom jármódot be kell mutatniuk. A bíró dönthet úgy, hogy egy vagy mindkét kézre nyújtott jármódokat is kér, de kötelező legalább egyik kézen a jog jármód bemutatása.

Az előzés megengedett, amíg a ló megfelelő és egyenletes ütemet és ritmust tart fenn.

Írányváltás során a lovakat a versenypálya közepe felé kell befele fordítani a faltól (átváltás). A fordulót kérhetik lépésben és ügetésben, de vágtaban nem.

A lovaknak a „line up” során nyugodtan, kell várakozniuk és készségesen kell hátralépniük.

A jó western pleasure ló mozgása „szabadon folyó”, megfelelő lépéshosszúsággal bír, mely összhangban van testfelépítésével. Mozgása kevés erő kifejtéssel megfelelően térélelő. Ideális esetben mozgása egyensúlyban lévő, folyamatos, miközben megfelelő ütemű pontos jármódot mutat be.

A bírálat során a mozgás minősége és a következetes, azonos ütemű jármód jelentős szempont. Az ütemesség és a kiegyensúlyozottság sokkal fontosabb, mint a sebesség.

A lónak a fejét és nyakát nyugodt, természetes pozícióban kell hordania úgy, hogy a tarkója a marra egy vonalba essen, vagy kicsivel felette legyen. Orrvonala nem lehet a függőleges mögött a túlzott megfélemlítés látszatát keltve, vagy túlzottan előre nyúlva az ellenállás jelét mutatva. Orrvonalának (homlokának) függőlegesen vagy picivel az előtt kell lennie, miközben a ló élénk megjelenést mutat, füleivel figyel.

A lovat megfelelően laza száron kell bemutatni. Készségesnek könnyednek kell lennie, mikor átmeneteket kérnek tőle. Ha nyújtást kérnek tőle, ugyanolyan folyamatos mozgással kell azt végrehajtania.

A legjobb elbírálást az a folyamatos mozgású, egyensúlyban lévő, készséges ló kapja, amelyik egészséges és örömteli lovaglású ló benyomását kelti.

Két kezes lovaglásnál a szárak végeit keresztezni kell, és a ló nyakának ellentétes oldalán kell lenniük. A lovasnak a szarát a nyeregkapához közel kell tartania, és a szarát tartó kéz a nyeregszarvtól bármelyik oldalra kevesebb, mint 10 cm-t mozoghat. A lovas keze legyen biztos, minimális mozgással.

3. JÁRMÓDOK LEÍRÁSAI

a) Lépés/walk (4 ütemű jármód)

Jó lépés: négyütemű jármód, jó felsővonal, nyugodt mozgás, a ló élénk és figyelmes.

b) Ügetés/jog (2 ütemű jármód)

Kitűnő ügetés: erőfeszítés nélküli és nagyon hatékony mozgás. A ló ruganyosan, de ugyanakkor lágyan érinti a talajt. Magabiztos, mozgásában mégis lágy, miközben kiegyensúlyozott és kontrollált. Mellső lábtöve és csánkja egyenletesen mozog, csüdjét puhán hajlítja. Megjelenése élénk és figyelmes, több vállszabadságot és önhordást mutat, mint a „nagyon jó ügetés”-ben leírt ló.

c) Nyújtott ügetés /moderate extended trot (2 ütemű jármód)

Jó nyújtott ügetés: a lépéshossz nyilvánvaló nyújtása az iram enyhe növekedésével, miközben kevés erő kifejtéssel mozog, és lovaglása könnyednek tűnik.

d) Vágta / lope (3 ütemű jármód)

Kitűnő vágta: Felívelt hát, a hátsó lábak erőfeszítés nélküli, erős, mélyen előrenyúló lépésben, az első lábak egyenletes lendülettel mozognak. Felsővonala megtartott, nyugodt, mégis a ló éber és magabiztos megjelenésű, mozgása pontos, lágy. Különlegesen jó mozgású ló nagyfokú vállszabadsággal és önhordással.

e) Hátralépés/ back-up

Jó hátralépés: Egyensúlyban lévő és könnyedén folyamatos mozgást mutat be. Egyenes vonalon, önhordással, tatógás nélkül, kevés kontakttal és tétovázás nélkül lép hátra.

V.3. TRAIL

MLSZ-WRSZ versenyeken gyerek, novice youth, youth, novice amateur, amateur és open kategóriákban kiírt versenyszám.

Ebben a versenyszámban kikötők, segédszárak és lábvédők használata nem megengedett.

Ebben a versenyszámban a bírák a lovak teljesítményét értékelik az akadályok leküzdése során, különös hangsúlyt fektetve a viselkedésre, a ló lovas segítségeire való reagálására és mozgásának minőségére.

Jobb elbírálást kapnak azok a lovak, akik

- az akadályokat stílusosan, lendületesen, megfelelő sebességgel oldják meg úgy, hogy a sebesség nem megy a megoldás minőségének a kárára.
- a pályán figyelmesek, és képesek arra, hogy - ahol az akadályok ezt megengedik ott - maguktól válasszák meg a helyes nyomvonalat,
- készségesen dolgoznak a lovas kéréseire a nehezebb akadályoknál is

Elvárás, hogy a ló felesleges késlekedés nélkül kezdje el az akadályt és oldja azt meg..

A trail patternben (feladatokban) a lovaknak az akadályok között – a pálya elemeként és az értékelésbe beszámítva - be kell mutatniuk mind három jármódban (a lépésben, az ügetésben és a vágásban is) a mozgásuk minőségét és ütemességének tisztaságát.

KÖTELEZŐ AKADÁLYOK:

1. Kapu kinyitása, áthaladás a kapun és a kapu bezárása.
2. Legalább négy rönkön vagy járórúdon való áthaladás. Ezeket el lehet helyezni egyenes vonalon, ívelt vonalon, cikcakk alakban vagy emelt.
3. Hátraléptetés

V./4. REINING

MLSZ-WRSZ versenyeken gyerek, novice youth, youth, novice amateur, amateur és open kategóriákban kiírt versenyszám.

Ebben a versenyszámban lábvédő használata engedélyezett.

A Reining versenyszám célja a ranch típusú lovak atlétikai képességeinek bemutatása verseny körülmények között.

A versenyek során a versenyzőnek a hivatalos AQHA vagy NRHA reining pályák közül kell egy előre megadottat lelovagolniuk. Minden egyes pálya tartalmazza a következő elemeket (manővereket): lassú kis köröket, nagy gyors köröket, speed kontrollt, ugrásváltásokat, a roll back-eket), spineket, és a csúszó megállásokat, a sliding toppokat, amelyek a reining ló védjegyei.

A Reining lovaglása nem csak a PATTERNNEKBEN előírt manőverek végrehajtását jelenti, hanem azt is, hogy a manőverek végrehajtása közben a lovas képes a lóva minden mozdulatát kontroll alatt tartani.

A legjobb reining ló a segítségeket készségesen, látható ellenállás nélkül vagy legfeljebb minimális ellenállással kell, hogy elfogadja és teljes mértékben engedelmeskednie kell lovasának.

A ló minden önálló (a lovas által nem kért) mozdulatát kontrollhiánynak kell tekinteni.

A versenyeken a 15 hivatalos AQHA reining patternek bármelyikét lehet használni. Egy kategórián belül minden versenyzőnek ugyanazt a Reining feladatot (Pattern) kell teljesítenie, egyénileg.

A ló bírálata már a ló-lovas páros arénába való belépésekor elkezdődik.

A pattern lovaglása során felmerülő hibák büntető pontokat (penalty-kat) vonnak maguk után.

A pontosan leírt Reining programtól (PATTERN-től) való minden eltérést ideiglenes, vagy teljes kontrollhiánynak kell tekinteni, és ez az eltérés súlyosságától függően büntetni kell.

A lovaglás során pozitív elbírálást kap az átengedően, kiegyensúlyozottan, elengedetten, gördülékenyen, folyamatosan dolgozó, pozitív kisugárzású, nyugodt, elengedett ló; a precíz, kidolgozott, finom lovaglás; valamint a gyorsaság és a ló feletti kontroll a különböző manőverek kontrollált sebességgel történő végrehajtásában.

V./5. BARREL RACING

Hordókerülő verseny. A verseny során időeredményt mérnek. A leggyorsabb győz.

V./6. POLE BENDING

Szlalomverseny. A verseny során időeredményt mérnek. A leggyorsabb győz.

VI. LOVAK VISELKEDÉSE, LÓVAL VALÓ BÁNÁSMÓD

A lovasnak ismernie kell azokat a viselkedési szokásokat, amelyek minden lovat jellemeznek. Ahhoz, hogy ezeket a szokásokat megértse, tisztában kell lennie azokkal a hatásokkal, melyek a lovat természetes közegében befolyásolták.

A ló csorda állat: A szabadon élő lovak csoportos kötelékben, szilárd rangsorban élnek. Mindegyik állatnak a rangelső (alfa-állat) alá kell rendelnie magát. A csordaállatok viszonylag könnyen idomíthatók, mert az embert is elfogadják alfa-állatként. A lovak igényét a társas kapcsolatokra a különféle tartási módoknál is figyelembe kell venni. A fajtársakkal való érintkezés lehetőségét tehát meg kell tartani az istállózott lovak számára is. Egyedi tartás esetén az állatok legalább láthassák, hallhassák és szagolhassák egymást. A többiekkel való kapcsolattartásra legalkalmasabb a legelő vagy a lovardai karám. A társas kapcsolatok hiánya segítheti a lovak rossz szokásainak kialakulását. A rossz szokások látszólag olyan céltalan, szinte azonosan ismétlődő mozdulatsorok mint a karórágás, levegőnyelés, fogcsiszolás, szitalás. Ezek a szokások a lovak hasznosíthatóságát korlátozhatják, betegségek elindítói lehetnek.

Legelő állat: A lovak természetes körülmények között a nap legnagyobb részét legeléssel töltik. A legelés ideje alatt, az állatok folyamatosan lépkednek, ebből adódik a lovak természetes mozgásigénye. Az istállóban tartott lovak esetében gyakran alakul ki mozgáshiány, ennek eredménye lehet később a lovas alatti féktelen mozgás is.

Menekülő állat: Lovaink a hirtelen fellépő, számukra veszélyesnek tűnő környezeti hatásokra általában lovas alatt is meneküléssel reagálnak. A lovas következetes és kitartó kiképzéssel annyira elnyerheti lovának bizalmát, hogy az a szélsőséges helyzetekben is engedelmességen neki. A lovak megközelítésekor mindig gondolni kell az állat menekülési ösztönére. Ha a ló nem talál utat a menekülésre, más módon, például harapással, rúgással próbál védekezni.

A lovak látása: A lovak látótere felemelt fej esetében a következő módon ábrázolható.

Előrefelé, a szemek távolságának megfelelő szélességben 1,3 m - ig a talajon, az orr előtt holt tér van, vagyis az állat nem látja az itt lévő tárgyakat. Ha a ló rövid távolságban a földön fekvő tárgyakat (pl.: cavaletti) élesen akarja látni, a fejét le kell hajtania. A közvetlenül a szája elé az etetőbe helyezett takarmányt és a legelő fűvét nem látja. Evés közben szaglása és az orrán lévő hosszú érzékelő szőrök segítik a tájékozódásban. A háta mögötti holt tér miatt a hátulról jövő váratlan ingerek a lovat menekülésre, rúgásra készítik. A lovak megközelítésekor mindig figyelemmel kell lenni arra, vajon lát-e, hall-e bennünket az állat.

A lovak hallása: A lovak hallástartománya eltér az emberétől. Nem hallanak meg a lovak olyan mély hangokat, amiket az emberek hallanak, viszont a magas hangok közül

többet észlelnek. Ebből az eltérésből adódik, hogy sokszor olyan zajoktól ijednek meg, amiket mi nem is hallunk, pl.: egy ág roppanása.

Azok a lovasok, akik a felsorolt tulajdonságokkal tisztában vannak, könnyen megérthetik miért fontos néhány szabály betartása a lovakkal való munkában. A szabályok betartása csökkenti a balesetveszélyt, segít az ember és a ló közötti bizalmi kapcsolat kialakításában.

VII. LOVAK, LOVAK SZÍNEI

A lovak ivara

A lovak esetében a nőivarú (**kanca**) és a hímivarú (**mén, csődör**) állatok mellett, találkozhatunk ivartalanított hímekkel, (**heréltekkel**) is.

A különböző ivarú állatok viselkedése bizonyos helyzetekben eltérő, csakúgy mint a munkához való hozzáállásuk. A kancák viselkedése ivarzási (**sárlási**) időszakban a legkevésbé kiszámítható, ilyenkor csiklandósabbak, közelükbe kerülő társaikat könnyebben megrúgják. A ménéknél mindig számíthatunk arra, hogy a másik ménre vagy kancára támadnak, különösen a sárló kancák közelében nehéz velük a munka. A ménnek azonban kárpótolják lovasukat jobb tanulékonyágukkal, ami fontos feltétele ló és lovas harmónikus munkájának. Kezdő lovasok oktatásához a heréltek a legmegfelelőbbek, munkájuk általában kiegyensúlyozottabb, viselkedésük kiszámíthatóbb mint a kancáké vagy a ménké.

A lovak színe

A lovak **színét** a testüket fedő rövid szőrök, illetve a farkat, sörényt és bokaszőröket alkotó hosszú szőrök színe alapján határozzuk meg. Megkülönböztetünk főszíneket és ezek árnyalatait.

A quarter horse, a paint horse és az appaloosa fajták esetén a színek hivatalos amerikai elnevezése és leírása különbözik a nálunk elfogadott elnevezésektől, leírástól.

A főszínek a következők /zárójelben az AQHA, APHA vagy az ApHC által használt színekkel/:

Fekete (Black): a fedő és a hosszú szőrök egyaránt feketék, az állat bőre pigmentált, patáik palaszürkék.

Pej (Bay vagy Brown): a fedőszőrök a barna árnyalatai, a hosszú szőrök és a lábvégek feketék, az állat bőre pigmentált, patáik palaszürkék.

Sárga (Sorrel vagy Chestnut): a fedőszőrök a világostól a sötét barnáig bármilyen árnyalatúak lehetnek, a hosszú szőrök nem feketék, hanem a fedőszőrökkel azonos színűek. A sárga lovak bőre pigmentált, patáik palaszürkék.

Fakó: a fedőszőrökből a vöröses, melegebb színösszetevő hiányzik, a hosszú szőrök feketék (Buckskin). A bőr pigmentált, a paták palaszürkék. Izabella fakók azok a fakók, melyeknek a hosszú szőrei fehérek (Palomino).

Deres: a deres lovak testén az alapszín mellé fehér fedőszőrök is keverednek, melyek az állat testén egyenletesen oszlanak el. A ló lábvégei, és feje sötétebb árnyalatúak. Az alapszíntől függően beszélünk vasderes (blue roan), pejderes (bay roan), sárgaderes (red roan) lovakról. A deres lovak bőre szintén pigmentált, patáik palaszürkék.

Tarka: az a ló melynek testén nagyobb színes és fehér foltok váltakoznak. A foltok ráterjednek a sörény és fark szőrökre egyaránt.(overo, tobiano, tovero stb)

Szürke (Gray): a szürke szín a korral alakul ki az első vedlést követően. A szürke lovak fedőszőrei szintén valamelyik alapszín és a fehér keverékei, de az állat testén a különféle színű szőrök eloszlása nem egyenletes. A szürke lovak bőre is pigmentált, patáik palaszürkék.

Jegyek, bélyegek

A lovak megkülönböztetésében segítenek nekünk a természetes jegyek és a mesterséges bélyegek.

A **jegyek** az állatok fején és lábvégein található fehér foltok, amiket a kiterjedésüktől függően különféle neveken nevezünk. A lábvégek jegyei a pata színét is befolyásolhatják, a palaszürke patát viaszsárga csíkokkal sávoltta tehetik.

Az amerikai fajták esetén a jegyek hivatalos amerikai elnevezése és leírása különbözik a nálunk elfogadott elnevezésektől, leírástól.

A **bélyegek** azok a mesterséges megjelölések, amiket a lótenyésztők és tulajdonosok az állatok egyedi azonosítása céljából helyeznek el a lovakon. Ezek közé a jelölések közé tartozik a sütés, fagyasztás, tetoválás és újabban a mikrochip behelyezés is.

A lovak színének, jegyeinek, bélyegjeinek és szőrforgóinak leírásával olyan pontos kép kapható az állatról, ami egyedi azonosítására alkalmas. Ezt az azonosítási módot használják a lóútlevelek kitöltésekor is.

VIII. WESTERN LÓFAJTÁK

A western lófajták quarter horse, a paint horse, az appaloosa

American Quarter Horse (szervezete az AQHA)

A quarter horse (QH) Észak-Amerikában kitenyésztett lófajta. A fajta alapját főleg a spanyol hódítók által az amerikai kontinensre bevitt lovak és azok leszármazottai alkotják. Az angol bevándorlók által meghonosított lóversenyek két ló között, rövid távon, 1/4 mérföldön folytak. Innen kapta a fajta az elnevezést is: negyed mérföldes ló – rövidítve quarter horse. A QH rövidtávon a világ leggyorsabb lova!

A quarter horse sokoldalú, könnyűlovaglású ló, amit Európában főleg a western lovassportban használnak. Észak-Amerikában galoppversenyeken, ugrósportban,

militaryban, díjlovaglásban, fogatsportban valamint a farmok munkalovaként és hobbylóként használják. Európai tenyésztésének célja a sportló- és hobbylókénti hasznosítás. Ez utóbbira rendkívül szelíd és nyugodt természete, könnyen kezelhetősége teszi ideálissá.

A QH erősen izmolt, harmonikus felépítésű, 145-160 cm marmagasságú, háttas típusú ló. Nemes, kicsi és száraz ék alakú fejjel, nagy, távolülő szemekkel, kicsi orr résszel. Széles, hosszú, erősen izmolt fara a védjegye. Marja nem kifejezett. Mozgása puha, kényelmes. Minden színben előfordul.

American Paint Horse (szervezete az APHA)

A QH-ból kialakított, színre is tenyésztett lófajta, így tulajdonságaiban megegyezik a QH-al. Ideális esetben tarka. Kétféle alap tarka változata létezik: az overo és a tobiano.

Appaloosa (szervezete az ApHC)

A Nez Perce indiánok által kitenyésztett lófajta. Kezdetben kifejezetten munka lovaknak alkalmazták őket, de későbbiekben a „sport” irányú használat is előtérbe került. Mivel a lovak gyakorlatilag együtt éltek a törzssel, így nagyon fontos szempont volt az állatok viselkedése, az emberhez fűződő viszonya. Tenyésztésének célja a könnyen kezelhetőség mellett, a kitartás, a szervezeti szilárdság, a gyorsasság, vagyis egy kitűnő tulajdonságokkal rendelkező munka ló előállítás. Tulajdonságaiban - a színeket kivéve – nagyban megegyezik a QH-szal. Foltjait tekintve lehet párduc tarka, blanket, egyszínű, vagy tűzött.

IX. VERSENYZŐI, LOVAS, BÍRÓI ETIKAI ÉS EREKÖLCSI NORMÁK

Versenyzés a „fair play” jegyében:

A Fair Play jelentése a tiszta eszközökkel játszott verseny és a társakkal - különösen az ellenféllel - szemben tanúsított sportszerű magatartás eszméje.

A Fair Play a sport egyik legnemesebb tényezője, hiszen maga a sport hozta létre.

A Fair Play eszméje a versenyzésben azért fontos, mert csak a sportszerű verseny jelent igazi élményt és szórakozást.

A sporttársakkal és a sporttal kapcsolatban álló hivatalos és nem hivatalos személyekkel szemben tanúsított sportszerű magatartás eszméje pedig azért fontos, mert csak korrekt, becsületes és nyílt kommunikációval lehet megfelelő légkört teremteni.

A Fair Play fogalma a következő alapelvekben fejezhető ki, amelyek épp úgy érvényesek a sporttal kapcsolatos rendezvények résztvevőire (versenyzőkre, lovasokra, bírókra, hivatalos személyekre, ...stb.), mint a rendezvényekkel kapcsolatos bármely más egyéb személyre (edzőre, látogatókra, szülőkre, kísérőkre, lótulajdonosokra):

- a. A versenyeken tiszteletben kell tartani a versenyszabályokat, valamint a különböző versenyek, bajnokságok saját szabályait.

- b. Minden erőfeszítést meg kell tenni az ellenféllel, a bírókkal és a versenyen résztvevő minden más személlyel (edzőkkel, szülőkkel, nézőkkel, a média képviselőivel, hivatalos személyekkel) szembeni sportszerű magatartás érdekében.
- c. A verseny minden szereplőjét (versenyzőket, hivatalos személyeket, edzőket, nézőket) ösztönözni kell, hogy e viselkedési szabályok szerinti magatartást tanúsítsa a verseny előtt, alatt és után, bármi legyen a verseny eredménye és a bíró döntése.
- d. A sport minden szereplőjét ösztönözni kell, hogy e viselkedési szabályok szerinti magatartást tanúsítsa bármilyen más eseményen (továbbképzéseken, díjkiosztókon, gyűléseken, ..stb.) is.

A Lovas etika alappillérei:

1. Saját örömeire és ne csak szüleid, edzőid, tanáraid kedvéért sportolj! Élvezd a játékot!
2. Uralkodj magadon! Sértődötten, veszekedve, duzzogva nem lehet játszani, mert mindenkinek elrontod a kedvét.
3. Tanulj meg együtt játszani a versenytársaiddal, csapattársaiddal és ellenfeleiddel egyaránt, mert nélkülük nincs játék.
4. Mindig tiszteld és tartsd be a játékszabályokat!
5. Fogadd el a bíró döntését! Ha esetleg nem értesz vele egyet, vagy nem érted, akkor ne a „pálya szélén” a barátaidnak, esetleg a szüleidnek panaszkodj miatta, hanem válaszd a hivatalos utat: beszélj meg az edződdel, és/vagy keresd fel a bírót és kérdezd meg erről. Mindezek után ha még mindig úgy gondolsz, akkor tégy hivatalosan óvást.
6. Ne használj doppingot, ne csalj! Csak a tiszta eszközökkel elért eredmény okozhat büszkeséget és örömet!
7. Egyforma szorgalommal, igyekezettel dolgozz a saját és esetleges csapattársaid érdekében. Így mindannyian eredményesebben szerepelhettek.
8. Nemcsak a győzelem a versenyzés célja! Szeresd a lovaglást, fejleszd képességeidet, keress barátokat és próbáld meg a legjobbat kihozni önmagadból!
9. Ismerj el minden jó teljesítményt, még akkor is, ha az ellenfeled volt sikeres.
10. Veszíteni is tudni kell; emelt fővel, méltósággal! Nyújts kezet és gratulálj a győztesnek!
11. Mindig emlékezz arra, hogy az edzők, a bírók és más szakemberek azért vannak ott, hogy segítsenek neked. Tanulj meg együttműködni velük!
12. Sportfelszerelésed komoly érték. Sokan megdolgoztak érte! Vigyázz rá!
13. A sportoló teljesítményével bizonyít. Akaraterőd mutakozzon meg tanulmányaidban, munkádban is.
14. A lovad a sporttársad! Bánj vele ekként.

A BÍRÓK ÉS A VERSENYEN RÉSZTVEVŐK etikai szabályai

1. **Annak érdekében, hogy a bíró elkerülje a verseny résztvevőivel való személyes kapcsolatteremtést, versenyt megelőzően (ideértve a versenyt megelőző napot is) a bíró semmiféle személyes kontaktust nem vehet fel a versenyzőkkel, trénerekkel, tulajdonosokkal, nem beszélhet velük a versenyen résztvevő lovakról, és nem nézheti meg azokat.**
2. Az elfoglaltság elkerülése, a semlegesség érdekében a bíró nem ülhet fel a versenyző lovára, és semmiféle tanácsot nem adhat a ló lovaglására vonatkozóan.
3. A bíró válaszoljon készségesen a résztvevők kérdéseire: de csak és kizárólag valamilyen hivatalos személy jelenlétében. És csak olyan információk adására

korlátozódjon, melyeket a pontozólapon nem lehet megtalálni (felszerelés, pálya elrendezés, értékelés)

4. Beszéljen és bánjon a résztvevőkkel mindenkor pártatlanul, azonos módon, ugyanannyi figyelemmel.
5. Ne bocsátkozzon semmilyen érzelmes beszélgetésbe, és soha se veszítse el az önuralmát.
6. A bíró feladatai sikeres teljesítése érdekében folyamatosan működjön együtt más, kapcsolódó szakterületek (sportorvostudomány, pedagógia, pszichológia stb.) képviselőivel.
7. A bíró hivatását méltó módon képviselje a nyilvánosság előtt. Magatartásával erősítse a jó bírói hírnevet. A tömegtájékoztatás számára is a titoktartás, a személyiségi jogok figyelembevételével, de nyitottan álljon rendelkezésre a korrekt tájékoztatás érdekében.

A LOVAKRA VONATKOZÓ ERKÖLCSI, ETIKAI NORMÁK

Minden lóval foglalkozó ember (lovas, edző, bíró, lótartó, ...stb.) felelős a lovak fizikai-, pszichikai- és lelkiállapotáért.

Minden lóval foglalkozó ember felelős azért, hogy képezze magát a lóval való tevékenységei szerint.

Ez többek között a következőket jelenti:

- A lovas ember ismerje a ló etológiai sajátosságait, legyen tisztában a megfelelő tartási, takarmányozási feltételekkel.
- Ismerje a ló általános, fajta szerinti és egyedi szellemi és fizikai képességeit, képezhetőségének lehetőségeit és fizikai és szellemi terhelhetőségének határait.
- A lovas legyen tisztában lóva mindenkori, képzettségi és aktuális szellemi állapotával, valamint aktuális fizikai állapotával. És mindezek figyelembe vételével fokozatosan készítse fel lovát a munkára.
- Sérült, vagy fájdalmat mutató lovat dolgoztatni nem lovas emberhez méltó.
- A lovas se szellemileg, se fizikailag ne terhelje túl a lovát. A ló fizikai és pszichikai egészsége mindenekelőtt a legfontosabb
- A ló használatakor a ló tehetségéhez, képességeihez és teljesítőkészségéhez kell igazodnia.
- A ló teljesítőképességének gyógyszeres, vagy számára káros befolyásolása (dopping) elítélendő és büntetendő.
- A lóval természetes igényei szerint kell bánni.
- A ló nem eszköz. Önálló akarattal, érzésekkel rendelkező, például fájdalmat, félelmet örömet ... stb. érző élőlény.
- A lovagló lovas ember felelős a független ülés elsajátításáért, hogy ne tegye tönkre lóva hátát.
- A lovas legyen tisztában saját testi adottságaival, méretével (tömegével). Ennek megfelelően válasszon lovat. De a lovas semmiképpen ne legyen túlsúlyos.
- A lovas törekedjen a lovaglás tudományának elsajátítására. Folytonosan képezze magát elméletben és a gyakorlatban is, hogy a lehető legharmónikusabb kapcsolatba kerüljenek egymással.
- A lovaglás csak akkor lehet szórakozás az ember számára, ha nem a ló kárán, fájdalmán, egészségügyi (pszichikai és testi) károsodásának az árán valósul meg!

ÁLTALÁNOS, MINDENKIRE* VONATKOZÓ ERKÖLCSI, ETIKAI KÓDEX

**versenyzőkre, bírókra, edzőkre, felkészítőkre, szülőkre, látogatókra, kiállítókra, lótulajdonosokra, egyéb hivatalos és nem hivatalos személyekre, ...stb.*

1. A rendezvényen való részvételével a résztvevő elfogadja a rendezvényre vonatkozó szabályokat.
2. Mindenki, aki részt vesz bármilyen western, vagy western szervezet által szervezett eseményen, köteles a rendezvények (elsősorban a versenyek) jó hangulatát megőrizni azzal, hogy a rendezvényen nem tanúsít olyan magatartást, ami az alapvető – részben a kódexben leírt - emberi normákba ütközik.
3. Tiszteletbe tartja a verseny hivatalos személyeit, különös tekintettel a bírókra, szervezőkre. Feljük indulatos, agresszív és sértő magatartást nem tanúsít.
4. Betartja a Fair Play - a tiszta eszközökkel játszott verseny és a társakkal szemben tanúsított sportszerű magatartás, egyenlő esélyekkel való küzdés - eszméjét.
5. Nem készít rejtett kamerás videó felvételeket, fotókat senkiről. Felvételt, fotót lehet készíteni a versenyzőkről, versenyzésük közben, nyíltan, látható módon. De egyéb felvételt, fotót (pl. a melegítésről) csak a felvett engedélyével lehet készíteni.

X. WESTERN LOVARDAI ETIKETT A MELEGÍTŐPÁLYÁN

Az etikett szabályok a ló-lovas biztonságát és zavartalan munkáját szolgálják.

1. Bal kezes kört a pálya alsó végén lovagolj, vagy a bejárathoz legközelebb.
2. Jobb kezes kört a pálya felső végén lovagolj vagy a bejáratától legtávolabb.
3. A bemelegítő pálya közepén ne Stoppolj, ne spinelj és ne iskolázd a lovat, mert ott a kört lovagló lovas társaidat zavarhatod.
4. Gyors nagykört csak a külső patanyomon lovagolj. Ügetésben vagy rövid vágásban egy kissé beljebb a nagykör vonalától kell haladnod, hogy ne zavarad a nagyköröket lovagló lovas társaidat.
5. A spint a nagykörök közepén gyakorolj, továbbá ezen a helyen engedd lovadnak a pihenést is.
6. Általában a kört lovagló lovasoknak van elsőbbségük a többiekhez képest. Ettől függetlenül a kört lovagló lovasnak is figyelnie kell a többiekre és vigyáznia kell olyanokra, akik pl. rossz helyen állnak. (pl. a pálya közepén spint gyakorol, vagy éppen lábvédőt helyez fel a kört lovagló lovas vonalán stb.) Kerüld ki őket és lassíts le!
7. Ne lovagolj csoportba vagy alkoss csoportot másokkal, mert ez további torlódásokat eredményezhet és megnehezíti a többi lovas melegítését.
8. 9. Ne lovagolj olyan lovat, mely nincs megfelelő állapotban. (pl.: Kapkodja a levegőt, sántít, köhög, túlzottan kimerült stb.)
9. Lábvédőt csak olyan helyen tegyél a lóra, mely biztonságos és nincs a „forgalom sodrásában”, mint pl. a pálya közepe.

10. Ne lovagolj akkor, ha a pályát simítják és a többiek sem lovagolnak.
11. Lábvédő felhelyezése esetén a melegítő pályán tartsd a szárakat a kézben, míg felteszed a lábvédőket, vagy kérd meg egy lovas társadat, hogy fogja meg a lovadat, míg felhelyezed rá a védőfelszereléseket.
12. Ha a melegítő pálya túlsúfolt, várj egy kicsit, míg kevesebben lesznek.
13. Ha végeztél a bemelegítéssel, hagyd el a pályát, hogy másoknak is jusson hely és idő a bemelegítésre.

XI. VERSENYZŐI MEGJELENÉS

A western versenyeken előírás szerinti western öltözetet kell hordani. Ez a következő:

Felső ruházat: galléros hosszú ujjú ing, vagy hosszú ujjú zárt felső (slinkie, kiegészítő mellény, derékig érő, zárt jackie)

Nadrág: lovagló farmer nadrág chaps-szel, vagy chapsz nélkül. Ha a farmert chaps nélkül használjuk, akkor a színe lehetőleg ne kék legyen, mert az a munkafelszerelés színe.

Lovaglőcsizma: western csizma

Sarkantyú: használata engedélyezett.

Kalap: kötelező. Ajánlott a kimondottan versenyekre készített, állsíz nélküli kalap. Minden versenyszámban megengedett a versenyzők részére az állsízias lovaglókobak használata.

Rossz idő esetén: a bíró engedélyezhet időjáráshoz igazodó további öltözetet, pl. eső esetén esőkabátot, vagy erős napsütés estén napszemüveget.

Kiegészítők:

Lasszó (Csak ott engedélyezett, ahol a használatára szükség van).

Segédszárak (csak a gyorsasági számokban engedélyezett a martingál és a lekötőszár (tiedown) használata.

Nem engedélyezett), pisztoly, egyéb, a nyereg, a nyereg mögé rögzített tartozékok viselése.

18 éven aluli lovasok részére kobak használata kötelező!

XII. LÓÁPOLÁS

1. Az ápoló felszerelések

A bemutatott felszerelések mindegyikét nem kell egész évben magunkkal vinni az istállóba, mindig csak az évszaknak megfelelő felszerelésre van szükség. Ezeknek az eszközöknek a kiválasztásában segít a következő fejezet.

2. Az ápolás helye, módja

A lóápolás éppolyan fontos része a lovakkal folytatott munkának, mint maga a lovaglás. Az ápolás sokat segít lovunk megismerésében, a bizalmas kapcsolat kialakításában. Az ápolás helyének helyes megválasztása fontos a balesetveszélyes helyzetek elkerülésében. Ápoláshoz legjobb hely egy megfelelően nagy terület, ahol a ló biztonságosan **megköthető**. Ez lehet az istálló folyosója is, vagy az erre a célra külön kialakított ápoló tér. Ha szükséges, a lovat a folyosón két oldalra is ki lehet kötni, így nem tud összeszagolni a bokszokban álló

többi lóval. Végső esetben lovunkat a bokszban is ápolhatjuk, de itt is kössük meg, így nem kell attól tartanunk, hogy az állat a bokszból kiszökik.

Az ápolás egyes fázisait az évszakokhoz és az aktuális időjáráshoz kell igazítani.

Az ápolás menetének legfontosabb fázisai a következők:

Először **vakaróval** körkörös mozdulatokkal lazítsuk fel és távolítsuk el az izzadtságot, valamint a lerakódott szennyeződést. Ez a fázis a vedlés időszakában sok elhalt szőr eltávolításával is együtt jár. Csak az izommal fedett testrészeket szabad vakaróval ledörzsölni.

Azokon a helyeken, ahol nincs izom a csont felett (pl.:lábtövek), használjunk inkább erős szálú **gyökérkefét**. A fej tisztításához használhatunk kisebb méretű, **puhább szálú kefét**. Legalaposabban azt a területet kell megtisztítani, amelyiken a szerszám felfekszik. Ha nincs lehetőségünk az alapos ápolásra, a kantár és a nyereg helyét akkor is tisztítsuk meg. A vakaróba került szennyeződést, a **vakarót** a talajhoz ütögetve ürítsük ki.

A következő lépés a szőrzet megtisztítása **szőrkefével**. A kefét a szőr növekedésének irányában kell használni. A kefével lehet a szőrzetet alaposabban megtisztítani a piszoktól és meglazult szőrtől. A kefét minden simítás után a vakarón kell lehúzni.

Durva, hosszú sörtéjű kefével vagy **sörényfésűvel** kell kibontani a sörényt. A farkat csak **kézze** szabad „szálanként” kibontani. A sörény és a fark szőrök kibontását megkönnyíti az ún, sörény kifésülő spray, ami könnyen fésülhetővé teszi a hosszú szőröket. Vigyázat, a nyeregtájékra ne kerüljön, mert a nyereg stabilitását veszélyezteti! A fark szőrszállait nem szabad kitépni! Az ápoló, versenyző lovak sörényét célszerű rövidre tépni. A tépés során a sörény nemcsak megrövidül, hanem meg is ritkul, így könnyebb befonni. A sörény hosszát nem szokás ollóval megrövidíteni! A fark a ló fontos védekező eszköze a rovarokkal szemben. A lófarkat a csánk alatt körülbelül egy arasznyival kell egyenesre vágni. A sörény és a fark ápolásánál először kérjük tapasztalt lovas segítségét!

A lovak patáját munka előtt és után egyaránt **patakaparóval** ki kell tisztítani. Mielőtt a lovat a bokszból kivezetjük, mindig tisztítsuk ki a patáját, így nem hordjuk ki a folyosóra a patába ragadt trágyát. A munka utáni tisztítással elérjük, hogy időben felfedezzük ha munka alatt valamilyen idegen tárgy, például kő szorult a patába. Lehetőleg naponta egyszer, lovaglás után a patákat mossuk le. Hetenként néhányszor a patát **pataszírral** kenjük be. A pataszír használatát nem célszerű túlzásba vinni, mert a zsírozott patából a víz kiszorul, a szarutok elveszíti rugalmasságát. A patkóba esetenként patkósarkat kell beilleszteni. Nagyon fontos, hogy a patkósarok be és kihelyezése megfelelő eszközökkel, és csak akkor történjen meg, amikor szükség van rá (pl.: füves pályán való versenyzés csúszós, jeges talaj).

A szemeket, orrnyílásokat és a végbélnyílás környékét **nedves szivaccsal** tisztítsuk meg. A fejhez és a farhoz külön szivacsot használjunk.

Végül az egész testet újra **puha ruhával** töröljük le, így lovunk szőre szép fényes lesz.

Lovaglás után a nyereg és a kantár helyét keféljük át **gyökérkefével**, vagy töröljük le **nedves szivaccsal**. Nyáron az egész lovat le lehet mosni, utána a vizet tajtékvonóval kell kihúzni a szőrszálak közül, így a napon legeltetve hamar megszárad az állat. Télen, a hosszú

szőrű lovak könnyen megizzadnak. Az izzadtságot tajtékvonóval kihúzhatjuk, utána célszerű a lovat **szalmával** átcsutakolni. Megelőzendő a túlzott izzadást, a lovakat télen gyakran megnyírják. A nyírott szőrű lovak nem izzadnak meg a munka során, viszont megelőzendő a szőr visszanyerését, állandóan meleg takaróban kell állniuk. A nem lenyírt lovakat felesleges az istállóban letakarni, csak melegük lesz egész nap.

3. Pataápolás

A lovak patájának ápolása nagyon fontos feladat, mert az elhanyagolás miatt kialakuló betegségek a ló használati értékét csökkenthetik. Hétköznapi értelemben, csak a lábvéget borító szarutokat nevezzük patának. Állatorvosi szempontból a pata egyenlő a szarutokkal és a benne lévő képletekkel: utolsó ujjperc = patacsont, porcok, inak.

A szarutok folyamatosan nő, ezért rendszeresen szabályozni kell a patát. A pataszabályozás (körmölés) patkolókovács feladata. Ilyenkor a kovács eltávolítja a felesleges szarut és beállítja a megfelelő pataállást. Patkót csak indokolt esetben érdemes a patákra felütni, azt, hogy milyen, a ló használati módja befolyásolja. Egy rosszul szabályozott pata, éppúgy okozhat sántaságot, mint az, ha elmulasztjuk a szabályozást. Ha a pataszabályozást nem követi patkolás, akkor is általában **6-8 hetente** el kell végeztetni

XIII. LOVAGLÁSI ALAPISMERETEK

1. Jármódok

A ló alapjármódjai a lépés, az ügetés és a vágta.

1.1. Lépés

A lépés négyütemű jármód, lépés közben a ló azonos oldali lábai lépnek, de nem egy időben. Lépés jármódban a lónak az egyik lába mindig érinti a talajt, nincs lebegőfázis. A lépés megítélésekor fontos szempont a tiszta ütem, a jó lépésű ló a hátulsó végtagjával túllép az azonos oldali elülső végtag patanyomán.

A lépés súlyos hibája, ha az azonos oldali lábak egy időben lépnek. Ezt a mozgást passzban járásnak nevezzük.

1.2. Ügetés

Az ügetés kétütemű jármód, az átlós lábak lépnek egyszerre, a két ütem között a ló lábai nem érintik a talajt.

1.3. Vágta

A vágta háromütemű jármód, az egyik hátulsó lábat követi a másik hátulsó és a diagonális elülső szinkronban, majd a másik elülső láb. Szabályosan vágózó lónál szintén van lebegő fázis. A vágta hibája lehet a négyüteműség, ami a második ütem kettéválását jelenti.

1.4. Hátralépés

A hátralépés kétütemű jármód. Lábsorrendje megegyezik az ügetés lábsorrendjével, az átlós lábak lépnek, de nincs lebegő fázisa.

XIV. A LOVAS KIKÉPZÉSE, SEGÍTSÉGEK

1. A lovas képzésének alapelvei

A kezdő lovasok képzésének célja a biztos alapok megszerzése ahhoz, hogy később bármelyik lovas szakágban versenyezni tudjanak. Éppen ezért az alapképzés során a lovasoknak el kell sajátítaniuk minden –a következőkben felsorolt- ülésfajtát, meg kell ismerkedniük az idomítólovaglason kívül az ugratás és a tereplovaslás alapjaival is. Csak azok a lovasok lesznek képesek később bármelyik szakágban sikereket elérni és eredményesen képezni lovaikat, akik kezdőként minden felsorolt területen jártasságot szereztek.

2. A segítségek

A lovas segítségek használatával kommunikál a lóval. A segítségek megfelelő használata az ülés függvénye, hiszen mint már említettük a helyes ülés az alapja a lóval való sikeres kommunikációnak. Fontos megjegyezni, hogy az egyes segítségeket sohasem önmagukban alkalmazzuk lovaglaskor, mindig a segítségek együttes alkalmazásával érhetjük el a kívánt hatást. Természetüknél fogva az egyes segítségek más és más „részét” célozzák meg a ló testének. A lábszársegítség elsősorban előrehajtó, a szársegítség pedig visszatartó hatásúak, a testsúlysegítség ezeket támogatják.

A lovaglás során az előrehajtó segítségek dominanciája a kívánatos.

4.1. Lábszársegítség

A lábszársegítség feladata a ló azonos oldali hátulsó lábainak befolyásolása. A befolyásolásra csak abban a pillanatban van meg a lehetősége a lovasnak, amikor a ló a lábát a talajtól elemeli, tehát hatékonyságuk nagyban függ a lovas-érezéstől.

A lábszársegítségek lehetnek:

- előrehajtók
- oldalt léptetők
- ellentartók

Előrehajtáskor a csizma a hevederen van, pl: álljból való megindulás.

Ellentartó segítség esetén a csizma a heveder mögött helyezkedik el egy tenyérynire, és passzívan megakadályozza a láb oldalirányú kitérését. Pl: fordulatok lovaglásakor, a külső csizma

Oldalt léptetéskor a heveder mögött elhelyezkedő csizma aktívan készíti a lábat az ellenkező oldal irányába történő kitérésre.

4.2. Szársegítségek

A szársegítségek tulajdonképpen a száruk fokozott megfeszítéséből, illetve ellazításából állnak. Hatásuk attól függ, hogy a ló milyen mértékben engedi át tarkóján kezünk szájra gyakorolt hatását.

A szársegítségek a következők lehetnek:

- felvevő
- engedő
- kitartó
- behatároló
- oldalra kimozduló

Felvevő szársegítséget használunk:

- b. adott jármódban az iram csökkentésekor.
- c. magasabb jármódból alacsonyabba való átmenetkor.

Engedő segítségnek kell követnie minden felvevő segítséget, így megakadályozhatjuk, hogy a ló a száron elakadjon, ellenkezni kezdjen. A felvevő segítségeket követő engedő segítséget nem szabad hirtelen alkalmazni, az engedés során a szár nem lötytenhet meg, hiszen ez a lovat a támaszkodásban megzavarja. Abban az esetben, ha az engedéssel a ló nyakának kinyújtását szeretnénk elérni akkor vagy egész karunkkal kell előre menni, vagy a szárat kell kicsúsztatni a kezünkből.

Kitartó szársegítség használatakor szintén fontos, hogy abban a pillanatban, amikor a ló a segítségre reagált, azonnal engedő szársegítséget alkalmazzunk.

Kitartó szársegítséget használunk:

- d. ha a ló szár ellen, vagy szár felett megy.
- e. hátralépés tanításakor.

Behatároló szársegítséget a másik oldali szár felvevő segítségével együtt alkalmazunk. Például fordulatok lovaglása esetén a belső szár felvevő segítségével mellett, a külső szár behatároló hatást kifejtve a ló nyakán fekszik, megakadályozva ezzel a „ló külső vállára esését”.

Oldalra kimozduló szársegítséget használunk a fordulatok lovaglásakor és az oldaljárások tanításakor fiatal lovakon. Ezt a segítséget a belső száron alkalmazza a lovas, amikor az állításhoz vagy hajlításhoz csuklóból elfordított kezét néhány centiméterrel oldalra eltávolítja a ló nyakától, mintha a ló orrát az ellenkező irányba akarná vezetni.

A szársegítségek alkalmazásánál mindig figyelnie kell a lovasnak, hogy ne akarjon minden problémát csak kézzel megoldani, ne felejtse el, hogy a szársegítség csak a csizma és testsúlysegítségekkel együtt váltja ki a kívánt hatást. Önmagában alkalmazott segítségekkel elérhetünk ugyan valamit, ami hasonló képet mutat a kívánatoshoz, de a módszer hosszú távon megbosszulja magát, ellenkezést, a ló idő előtti elhasználódását okozhatja.

4.3. Testsúlysegítségek

A testsúlysegítségek lehetnek:

- f. mindkét oldali megterhelők,
- g. egyik oldali megterhelők,
- h. tehermentesítők.

A testsúlysegítségek a lovas többi segítségét támogatják. Hatékonyságuk attól függ, hogy a lovas ülése mennyire követi a ló mozgását, mennyire tudja a lovas saját súlypontját a ló mozgó súlypontjának közelében tartani.

Két oldali megterhelő segítséget alkalmaz a lovas fokozott előre hajtáskor, vagy az iram erőteljes rövidítésekor.

Egyik oldali megterhelő segítség használatakor, a lovas súlyát kifejezetten az egyik oldali ülőcsontjára helyezi. Ilyen segítséget alkalmazunk például fordulatok lovaglásakor a belső oldalon.

Tehermentesítő testsúlysegítség alkalmazásakor a lovas testsúlyát fokozottan a combjaira és a kengyelbe helyezi át, ülepe a nyeregben marad. Ilyenkor a lovas felsőteste a tehermentesítés mértékétől függően a függőleges vonal elé kerülhet. Ennek a segítségnek az alkalmazásával a lovak hátulsó lábait tehermentesíthetjük, pl: hátraléptetésekor.

4.4. Segédeszközök

Segédeszközöknek nevezzük a lovaglás során használt olyan egyéb eszközöket melyekkel a segítségek hatását megerősíthetjük.

A **sarkantyúk** a lábszársegítség megerősítését szolgálják. Használatukhoz biztos ülésre és a lábszársegítségek pontos alkalmazására van szükség.

5. Segítségek együtt hatása, lovas érzés, befolyás, segítségekre állítás

5.1. Segítségek együtt hatása, lovas érzés

A korábbiakban már említettük, hogy a segítségek használatakor minden segítség együttes hatása hozza meg a kívánt eredményt. Fontos, hogy jeleink ne mondjanak ellent egymásnak, pl.: előrehajtó csizmasegítség alkalmazásakor ne alkalmazzunk kitartó szársegítséget, mert előre indulás helyett a ló hátra fog lépni.

A segítségek helyes időben, helyes mértékben, helyes módon és egymással helyes arányban való alkalmazásának művészetét nevezzük lovas-érzésnek.

Finom lovas-érzése csak annak lehet, aki elengedett, simulékony, kiegyensúlyozott ülésben, állandóan összhangban marad a ló mozgásával, és testének tökéletes uralásával képes arra, hogy a segítségeket a ló mozgásától függetlenül a helyes intenzitással adja.

5.2. Befolyás

A lovas a lóval a segítségeken keresztül kommunikál. A sikeres kommunikáció eredménye lesz a feladatok megfelelő végrehajtása a kívánt jármódban. **Befolyásnak** nevezzük a lovasnak azt a képességét, amivel a lovat a sikeres feladatvégrehajtásra rá tudja bírni. A lovas befolyása a lóra a testsúly, a comb és szársegítségek összehangolt alkalmazásával lesz megfelelő.

A helyes befolyás előfeltételei:

- az elengedett, simulékony, velemenő ülés,
- a segítségek helyes alkalmazása,
- a lovas érzés.

A segítségadás sikere nem az erőkifejtés nagyságától függ, hanem a segítségek ügyes, jól összehangolt és finom alkalmazásától.

Az anyagot összeállította (abc sorrendben):

Horvát László I. osztályú western nemzeti bíró
Istenes Csilla I. osztályú western nemzeti bíró és II. szintű western edző
Károly Attila Western-Reining Szakág elnöke

2019.03.19, Székesfehérvár